

УДК 93/94:929 Шемјакин А. Л.
DOI <https://doi.org/10.31212/zradova.17.rusijaisrbija.den.55-58>

Доц. др Далибор ДЕНДА
Одељење за војну историју
Институт за стратегијска истраживања МО РС, Београд
dalibor.denda@mod.gov.rs

Далибор ДЕНДА, др. доц.
Институт стратегических исследований Министерства обороны
Республики Сербии

**Андреј Л. Шемјакин као сарадник Одељења за војну историју
Института за стратегијска истраживања МО РС
Сотрудничество Андрея Л. Шемякина с Отделением
военной истории Института стратегических исследований
Министерства обороны Республики Сербии**

У релативно кратком року остали смо без два велика историчара, која су делила исту истраживачку страст према животу и делу Николе Пашића, далековидог државника и највештијег српског политичара у 20. веку. Први од њих, проф. др Ђорђе Станковић, напустио нас је 9. августа 2017, а други, др Андреј Леонидович Шемјакин, 8. марта 2018. године. Професора Ђорђа Станковића памтим као великог ерудиту, увек добронамерног педагога и ретког посленика господства старе београдске школе, који је знао да на ненаметљив начин одржи потребну дистанцу између студента и професора. Професор Станковић био је познат и по томе да није знао да сакрије радост и задовољство због стручног успеха његових студената. Други повесничар личности Николе Пашића, Андреј Леонидович Шемјакин био је за мене човек без дистанце, научни узор и више него пријатељ. Упознали смо се случајно, и такорећи на улици, испред Филозофског факултета, давне, 2004. године. Налазио сам се у друштву руских колега Олега Ајрапетова и Василија Каширина са којима сам се сусрео по препоруци рано преминулог професора Мирослава Јовановића, *spiritus movens-a* српско-руских научних веза међу историчарима. Андреј Леонидович је тада био већ зрео научник од формата, познат како у Русији тако и у Србији, али се то по његовом понашању није могло ни наслутити. Са тада тек студентом магистарских студија, раз-

говарао је отворено, људски и без имало сујете. Пасија према струци коју смо обојица делили, његова према Пашићу и моја према војној историји Србије и Југославије, брзо нас је повезала. Од тада ни један његов боравак у Београду није прошао, а да се бар једном нисмо срели уживајући у дугим и плодотворним дискусијама на српско-руске теме. Моје стручно сазревања било је добрим делом везано за његову личност и велики утицај који је као научник и старији колега имао на мене. Андреј Леонидович, знао је да поштује саговорника, али и да му неприметно, кроз ваљану аргументацију помогне да прошири видике, и превазиђе провинцијску оптику, која се у историографији рађа у одсуству интензивне међународне комуникације и размене мишљења. Био је човек који је давао много, а са друге стране био изузетно захвалан и на мрвицама нових информација, које би биле од користи да, макар, за милиметар прошири квантум знања о темама, које су га интересовале. Из нашег дугогодишњег дружења развила се и интензивна сарадња др Андреја Шемјакина са Одељењем за војну историју Института за стратегијска истраживања Министарства одбране Републике Србије. Први корак у тој сарадњи начињен је 2010. године, када је у једном од бројева нашег часописа *Војноисторијски гласник* за 2010. годину објављен његов рад „Како је убијен у Београду носилац руског ордена Светог Ђорђа (прилог за историју Мајског преврата 1903. године)“. У том свом раду, сучељавајући сведочанства очевидаца, министровог зета, мајора Божићара В. Јанковића и руског војног аташеа, генералштабног пуковника И. Н. Сисојева успео је да одбрани част кавалира руског ордена Светог Ђорђа, српског министра војног генерала Милована Павловића, који је у извештајима о погибији приказиван као кукавица. Осврнувши се на све што је до тада писано на ту тему у напоменама и коментарима, овим својим радом дао је школски пример критике извора.¹

Др Андреј Шемјакин био је и члан редакцијског одбора два међународна научна скупа, које су заједно организовали Одељење за војну историју Института за стратегијска истраживања и Историјски институт из Београда (*Балкански ратови 1912-1913: нова виђења и тумачења* 2012. године и *Први светски рат, Србија, Балкан и Велике силе* 2014. године) и једног у којем се у организацији двома поменутих институцијама придружила и Матица српска из Новог Сада (*Добро-*

1 Шемјакин А., „Како је убијен у Београду носилац руског ордена Светог Ђорђа (прилог за историју Мајског преврата 1903. године)“, *Војноисторијски гласник* 2/2010, 187-204.

вољци у *Великом рату 1914–1918*, 2016. године²). У тематским зборницима радова који су настали на подлози саопштења поднетих на тим научним скуповима др А. Шемјакин био је присутан са два рада. Први је говорио о Лаву Троцком и његовом виђењу Србије и Срба током Балканских ратова (1912-1913),³ док је други био посвећен вечној инспирацији Андреја Шемјакина, Николи Пашићу и његовом боравку у Петрограду и Москви, након српске голготе у зиму 1915/1916. године.⁴ Захваљујући др Андреју Шемјакину и његовом преводилачком труду у зборник радова Института за славистику РАН, посвећен Првом светском рату и судбини народа Централне и Источне Европе уврштен је и чланак једног припадника Одељења за војну историју ИСИ, о српском официрском кору из времена Великог рата,⁵ док је у нашем часопису објављен вредан прилог сарадника Института за славистику РАН Никите Гусева о пропагандном рату Србије и Бугарске за Македонију у Петрограду 1912. и 1913. године.⁶ Када је у питању тај рад колеге Н. Гусева, желимо још једном да истакнемо људскост Андреја Леонидовича и спремност да се увек помогне млађем колеги. Наиме, између наших и руских историчара - србиста већ доста дуго постоји леп и обострано користан договор, да ми преводимо њихове радове на српски, а они у замену, наше на руски језик, чиме се добија на квалитету рукописа. Према таквом једном договору у коме је посредовао Андреј Леонидович, ја сам прихватио да преведем рад Никите Гусева на српски, а Никита Гусев требало је да преведе мој чланак на руски. Колега Гусев је и потписан као преводилац тога рада. Међутим, пошто смо сарадњу наставили, из каснијих разговора са њим дошао сам до закључка да колега Н. Гусев не гово-

2 Зборник радова са овог скупа у коме је Андреј Шемјакин био члан уређивачког одбора појавио се постхумно, 2018. године: *Добровољци у Великом рату 1914 – 1918*, ур. С. Рудић, Д. Денда, Ђ. Ђурић, Београд; Нови Сад 2018.

3 Шемјакин А., „Лав Троцки о Србији и Србима током Балканских ратова (1912-1913)“, *Балкански ратови 1912-1913: нова виђења и тумачења*. ур. М. Милкић и С. Рудић, Београд 2013, 111-124.

4 Шемјакин А., „Са Крфа у Русију: Никола Пашић у Петрограду и Москви 1916. године“, *Први светски рат, Србија, Балкан и Велике силе*, ур. С. Рудић и М. Милкић, Београд 2015, 197-205.

5 Денда Д., „Сербский офицерский корпус в годы Первой мировой войны“, *Первая мировая война и судьбы народов Центральной и Юго-Восточной Европы: Очерки истории*, отв. ред. Е. П. Серапионова, Москва 2015, 98-115.

6 Гусев Н., „Руски фронт борбе за Македонију: Срби и Бугари у Петербургу 1912 – 1913“, *Војноисторијски гласник 2/2015*, 77-95.

ри српски и да је прави преводаца мога рада био Андреј Шемјакин, што је колега Н. Гусев и потврдио.

Од 2017. године др Андреј Шемјакин био је изабран за иностраног члана редакције часописа *Војноисторијски гласник*. Последњи прилог који је припремао за наш часопис био је некролог проф. др Ђорђе Станковићу.⁷ Игром несрећних околности у истом броју *Војноисторијског гласника* за 2018. годину, поред Шемјакиновог некролога проф. Ђ. Станковићу, објављен је и мој некролог њему.⁸ Његовим прераним одласком Одељење за војну историју изгубило је вредног сарадника, а његови припадници велики научни ауторитет и искреног пријатеља на којег смо се увек могли ослонити.

7 Шемјакин А., „In Меморијам. проф. др Ђорђе Станковић (1944 – 2017)“, *Војноисторијски гласник* 1/2018, 272-277.

8 Денда Д., „In Меморијам. др Андреј Леонидович Шемјакин, научни саветник Института за славистику РАН (Тула, 5. мај 1960 – Тула 8. март 2018)“, *Војноисторијски гласник* 1/2018, 280-282.